

**RAPLA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sisukord

- 1 Aasta lühikokkuvõte4
  - 1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?4
  - 1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?4
  - 1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?5
  - 1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?5
  - 1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks6
- 2 Juhtimine ja personal7
  - 2.1 Juhtimine7
    - 2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus7
    - 2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu7
    - 2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava8
  - 2.2 Eelarve9
    - 2.2.1 Raamatukogude projektid10
  - 2.3 Personal13
    - 2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses13
    - 2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine13
    - 2.3.3 Täienduskoolitused13
- 3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon16
  - 3.1 Hoone ja ruum16
  - 3.2 Ligipääsetavus17
    - 3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele17
    - 3.2.2 Koduteenindus18
    - 3.2.3 Teenused teistele asutustele19
  - 3.3 Innovatsioon19
    - 3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused19
    - 3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas20
    - 3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus21
- 4 Kogude kujundamine22
  - 4.1 Komplekteerimise põhimõtted22
  - 4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega22
  - 4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang23

- 4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang24
- 4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang25
- 4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang25
- 4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust25
- 4.8 Inventuurid ja mahakandmised26
- 5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused27
  - 5.1 Lugejaküsitlused27
  - 5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused27
  - 5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused27
    - 5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs27
    - 5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes28
    - 5.3.3 Lugejad28
    - 5.3.4 Külastused29
    - 5.3.5 Laenutused30
    - 5.3.6 MIRKO teenus30
    - 5.3.7 Ülevaade RVL teenusest30
    - 5.3.8 Infopäringud31
    - 5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused32
    - 5.3.10 Tasulised teenused32
  - 5.4 Laste- ja noorteteenindus33
    - 5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine34
    - 5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused34
  - 5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus35
    - 5.5.1 Kasutajakoolitused37
    - 5.5.2 Koostööpartnerid37
- 6 Raamatukogu turundus39
  - 6.1 Turunduskanalid39
  - 6.2 Väljaannete publitseerimine40
- 7 Eesmärgid tulevaks aastaks41

1 Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

- **Rapla Keskraamatukogus (Rapla KRK)** algasid sügisel raamatukogu peahoone rekonstrueerimise I etapi remonditööd. Aasta lõpul paigaldati majja lift, mis külastajatele avati kasutamiseks jaanuari algul. Renoveeriti õueala, ehitati katusealune raamatukogu sõidukile, jalgratastele jm.
- Rapla KRK Raplamaa Mälukeskus korraldas Rapla KEKi ja MEKi materjalide kogumise kampaania, mis oli väga edukas ning pärast seda toimus osalejaterohke meenutuste pärastlõuna “Rapla KEKi aastad”. On oluline meenutada lähiajalugu ning inimesi, kes on meie elu kujundanud.
- Raplamaa Mälukeskus korraldas konverentsi “Mäletamine ja unustamine”. Oluline oli näidata mälukeskuse kahe tegutsemisaasta tulemusi, tuua kokku asjast huvitatud inimesed ja tihendada sidemeid võrgustiku liikmetega.
- Rapla KRK korraldas maakondliku õppesõidu Läti Vabariiki. Külastati Ogre ja Madona raamatukogusid, erinevaid muuseume ja muid läti kultuuriobjekte. Ogres tutvuti linnaplaneeringusse hästi sobitatud kaasaegse raamatukogu kui kogukonnakeskusega, Madonas tugevdati sõprusuhteid Madona Raamatukoguga.
- Märjamaa vallas toimus kodulookonverents „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Spordielu.“ Valla raamatukogudes korraldati vastavateemalisi näitusi.
- Tähistati juubelitähtpäevi Kehtna, Järvakandi, Lelle, Laukna ja Teenuse raamatukogudes.

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

2024. aastal tähistati kultuuririkkuse aastat. Korraldati erinevaid teemaõhtuid, näitusi, väljapanekuid jms, mis aitas kaasa meie kogukondade ja rahvaste omapära märkamisele ning mõistmisele, silmaringi avardamisele, erinevate kultuuridega tutvumisele. Korraldati kohtumisõhtu kohalike eri rahvustest inimestega, kes tutvustasid oma rahvuslikke kombeid ja toite.

- Rapla Keskraamatukogus toimus frankofooniapäeva kohtumine Tallinna Prantsuse Lütseumi 10. klassi õpilaste ja prantsuse keele õpetajaga. Rapla põhikoolide õpilastele ja avalikkusele suunatud üritusel rääkisid lütseumi noored prantsuse keelest ja kultuurist, musitseerisid ja tutvustasid õppimisvõimalusi lütseumi gümnaasiumis.

- Rapla Keskraamatukogus toimus Margus Kalami raamatu “Minu Aasia saared” esitlus. M. Kalam on pärit Rapla lähistelt Keavast. Üritusel sai näha tema Aasiast kaasa toodud tekstiile ja proovida eksootilist toitu.
- Märjamaa valla raamatukogudes korraldati kohtumisõhtuid kohalike eri rahvustest inimestega, kes tutvustasid oma kombeid ja toite. Teenuse haruraamatukogus vaadati kogukonnaga prantsuse dokumentaalfilmi „Udumaades”.
- 2024. aasta oli Kehtna vallas linnuaasta ning kultuuririkkuse teema-aasta ürituste kõrval tegi raamatukogu tavalisest rohkem linnuteemalisi näitusi, väljapanekuid ja arutelusid. Toimus ülevallaline linnufotode näitus.

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

- Seoses renoveerimistöödega Rapla keskraamatukogus viidi mitmed lastele suunatud üritused läbi koolides ja lasteaedades. Seetõttu sai üritustest osa märgatavalt rohkem lapsi.
- MATA projektist taotleti perioodile 2024 ja 2025 raha Raplamaa Mälukeskuse arendamiseks. Viidi läbi Raplamaa Mälukeskuse konverents. Võeti kasutusele DSpace'i andmebaasi uus versioon, mis lihtsustab ja kaasajastab otsingut, võimalik on andmebaasi lisada ja vaadata videoid.
- Hageri ja Kohila raamatukogud ühendati. Kohila vald oli viimane, kes raamatukogude ühendamise reformi läbi viis. Nüüd on Rapla maakonnas kõikides valdades keskraamatukogud oma harukogudega.
- Kinnitati Kohila Raamatukogu arengukava aastateks 2024-2028 ja Kehtna Raamatukogu arengukava aastateks 2024-2030.
- Kehtna valla raamatukogudele valmis harukogudega koostöös uus koduleht.
- Kohila Raamatukogu, Kehtna Valla Raamatukogu ning Märjamaa Valla Raamatukogu liitusid MIRKO teenusega.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Aruandeaastaks seatud eesmärgid said enamuses täidetud. Jätkus lugemisharjumuste arendamine, planeeritud üritused ja kohtumised kirjanike ning teiste kultuuritegelastega toimusid. Tähistati kultuuririkkuse aastat erinevate tegevustega. Jätkus töö kogudega. Koostöö partneritega oli edukas ja järjepidev.

Rapla keskraamatukogu rekonstrueerimise I etapi ehituse esimene hange nurjus hanke võitnud ehitaja Oreta Grupp OÜ tõttu. Juunis algasid hoogsalt õueala ehitustööd ja peaaegu koheselt ehitus ka valla poolt peatati. Augustis kuulutati välja uus hange, mis venitas ehituse IV kvartalis. Teistkordse hanke võitja Riser Ehitus OÜ tegi töid plaanipäraselt ja pakkus lahendusi projekteerimise käigus lahendamata jäänud probleemidele.

Kohila raamatukogu korstna parandustööd lükkusid majanduslikel põhjustel tulevikku.

Kehtna raamatukogus jäi täitmata eesmärk suurendada ringlust, mis jäi samale tasemele, vastav arv on 0,4. Raamatukogu kustutas aruandeaasta jooksul varasemast rohkem riulil seisvaid teavikuid, kuid laenutuste üldarvu vähenemise tõttu ei andnud mahakandmine soovitud mõju.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Üle-eestilisest rahulolu-uuringust osavõtt oli suhteliselt leige - vastajaid kokku 671. Rahuloluindeks maakonnas oli 9,8. Hinnangud olid positiivsed ja oluliseks peeti raamatukoguhoidjate pädevust, kiiret reageerimist, RVL-i võimalust ja võimalust abi saada digiriigiga seotud küsimustes, sh arvuti kasutamise abi. Esitati ka mõned ettepanekud.

Maakonna raamatukogude kasutajatest oli vastajaid siiski vähe, ainult 6,4%. Üheks põhjuseks võib olla, et teavitusaeg uuringu toimumise kohta oli liiga lühike ja uuring toimus väga väikese perioodi vältel. Kui tehakse üle-eestilist küsitlust, oleks hea teavitada sellest ka meedias.

2 Juhtimine ja personal

Maakonna nimi	1. Elanike arv	2.1 Registrikoodiga raamatukogude arv	2.2 Keskraamatukogude arv	2.3 Haruraamatukogude arv	2.4 Rändraamatukogude arv	2.Kokku (2.2+2.3+2.4)	3.Teeninduspunktide arv
2023	33949	5	3	24	0	27	4
2024	33995	4	4	25	0	29	3

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

2024. aastal liideti Kohila ja Hageri raamatukogud üheks struktuuriüksuseks. Kohila raamatukogu on valla keskraamatukogu ja Hageri raamatukogu selle haruraamatukogu. Mõlema raamatukogu ametlik nimi jäi samaks. Võeti vastu uued dokumendid (põhimäärus ja kasutamise eeskirjad):

<https://www.riigiteataja.ee/akt/427012024028>

<https://www.riigiteataja.ee/akt/427012024025>

Rapla Keskraamatukogul on 11 haruraamatukogu ja 1 välisteeninduspunkt. Struktuuri muutus toimus 2023. aasta lõpul, kui suleti Härgla välisteeninduspunkt. 2024. aastal alustati 1 välisteeninduspunktiga. Ajutiselt vähendati lahtiolekuaega Alu haruraamatukogus seoses osalise raamatukogu ruumi loovutamisega Alu koolile. Tööaja vähendamine oli seotud koolitundide toimumise ajaga.

Märjamaa ja Kehtna valdade raamatukoguvõrgus aruandeaastal muudatusi ei tehtud. Märjamaa Valla Raamatukogu koosseisu kuuluvad struktuuriüksustena 8 haruraamatukogu ja 1 välisteeninduspunkt. Kehtna Raamatukogu koosseisu kuuluvad 5 haruraamatukogu ja 1 välisteeninduspunkt.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Märjamaa Valla Raamatukogul on 5-liikmeline nõukogu, mida kutsutakse kokku vajaduspõhiselt. Märjamaa Valla Raamatukogus 2024. aastal nõukogu koosolekut kokku ei kutsutud. Nõukogule esitatakse igal aastal Märjamaa Valla Raamatukogu koondaruanded.

Rapla Keskraamatukogul on 7-liikmeline nõukogu, mis käis koos 3 korda aastas: jaanuaris, aprillis ja detsembris. Nõukogu esimees Ilvi Pere viis informatsiooni raamatukogus toimuvast

volikogule, nii jõudis volikogus arutelule ka Alu haruraamatukogust osalise ruumi loovutamise küsimus. Nõukogu liige Age Tekku vahendas tegemisi Raplamaa Omavalitsuste Liidule ja andis raamatukogule informatsiooni maakondliku tegevuse osas.

Nii Märjamaa kui Rapla raamatukogude nõukogudes on esindajad ka haruraamatukogudest.

Rapla Keskraamatukogus käib koos Raplamaa Mälukeskuse 14-liikmeline juhtgrupp, kes arutab mälukeskuse tegevuse küsimusi ja annab vajadusel suuniseid. Juhtgrupp käis koos 4 korda aastas.

Kehtna ja Kohila raamatukogudel nõukogu puudub.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Kehtna Raamatukogu arengukava perioodiks 2024-2030 võeti vastu 23.10.2024.

Link: [Kehtna raamatukogu arengukava](#)

Kehtna valla arengukava koostamisel 2023. aastal osales raamatukogude esindaja. Arengukavas on kirjeldatud kultuuriasutuste, sh raamatukogude võrgustiku säilimist, mis panustab kogukondade arengusse jne.

„Kohila raamatukogu arengukava 2024-2028“ võeti vastu Kohila Vallavalitsuse poolt 04.03.2024. Link: [Kohila raamatukogu arengukava](#)

Raamatukogu on kajastatud ka „Kohila valla arengukava 2023-2035 tegevuskavas“ kultuuri valdkonna all punktidenä: 3.5 Raamatukoguteenuste arendamine ja 3.9 Hageri rahvamaja, kooli, noortekeskuse ja raamatukogu hoone rekonstrueerimine. Link: [arengukava tegevuskavale](#):

Märjamaa Valla Raamatukogu arenguvajadused on kajastatud kohaliku omavalitsuse arengukavas 2018-2030. Raamatukogu on kaasatud arengukava ümbervaatamisse valdkondlike täienduste, ettepanekute ja arenguvisionide esitamiseks. Raamatukogul arengukava puudub.

Rapla Keskraamatukogul on kehtiv arengukava, mis kinnitati 2023. aastal ja kehtib 2027. aastani. Arengukava koostati koos KOVi ja Raplamaa Omavalitsuste Liidu esindajatega. Link: [Rapla KKK arengukava](#)

Rapla Keskraamatukogu investeeringud kajastuvad KOVi arengukava tegevuskava ettepanekutes. Link [arengukava tegevuskavale](#):

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 €	Seisuga 31.12.24 €	Muutus %
Eelarve kokku	1 670 467	1 680 385	0,6%
Tööjõukulu*	1 107 478	1 164 138	5,1%
Komplekteerimiskulu	249 452	263 573	5,7%
sh KOV-ilt	171 719	194 740	3,4%
sh riigilt	68 733	68 833	0,1%
sh KuM-ilt	68 733	68 833	
Investeeringukulu**	149 760	767 553	412,5%
sh KOV-ilt	114 760	532 221	363,8%
sh riigilt	35 000	287 108	720,3%
sh KuM-ilt		2776	
Infotehnoloogiakulu	40 951	38 340	-6,8%

*Tööjõukulu koosneb palkadest, preemiast, hüvitistest ja muudest rahalistest väljamaksetest personalile koos sinna juurde kuuluvate maksudega.

**Investeeringukulu alla kuuluvad kulud sõltuvad KOV-ist ja tema investeeringuid reguleerivatest dokumentidest.

Maakonna raamatukogude eelarve tulu koos investeeringutega põhivarasse oli **2 502 491 €**, jooksev eelarve **1 680 385 €**. Investeeringuid põhivarasse Rapla KRK peahoone rekonstrueerimiseks tehti 2024. aastal 767 552,69 € eest. Statistilises aruandes näitasime 757 066 €, kuid kuu lõpul lisandus kulusid juurde 10 486 € ja kuna valla raamatupidamine on tekkepõhine, siis muutus ka investeeringute ja 2024. aasta üldeelarve summa. Rekonstrueerimist toetas Regionaal- ja põllumajandusministeerium. Märjamaa Valla Raamatukogus teostati hoone fassaadi remont, millele saadi 2776 € toetust kultuuriministeeriumist.

2024. aasta aruandes kajastub Raplamaa Mälukeskuse töö, kus ROLi rahastusest laekus eelarvesse 9974 €. Rapla vald tasus MATA projektitoetuse 29 975 € kulu, mis laekub 2026. aastal.

Kultuuriministeerium panustas Rapla rahvaraamatukogude arendamisse kokku **178 368 €**. Rapla Keskraamatukogu sai kiirendi projektist toetust 4000 € maakonna raamatukoguhoidjate õppereisi korraldamiseks, Märjamaa Valla raamatukogu 2776,7 € haruraamatukogude

valgustuse uuendamiseks, teavikute raha oli maakonnale kokku 68 833 € ja toetus töötajate töötasudeks 102 758,40 €.

Haridusministeeriumilt laekus ERASMUS+ projektide toetus Rapla Keskraamatukogu raamatukogutöötajate pädevuse suurendamiseks 7831 eurot, millest 5596 € oli 80% toetust õpirände Poola (Žory), 1400 € 2023. aastal Sloveenia Maribori õpirände projektitoetuse 20% lõplik tasumine ja 835 € projektide kirjutaja ja organiseerija koolitusraha Poola (Varssavi).

Tööjõukulu tõus tulenes miinimumtasu tõusust. Raamatukoguhoidjate töötasu tõusis vaid Märjamaa Valla raamatukogus 10%.

Infotehnoloogiakulud olid maakonnas kõige suuremad Rapla Keskraamatukogus, kokku 25 416 €. Suurte püsikulude sees oli uue serveri ost - ilma km-ta 6474 €.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatus (lõpetatud, käimasolev vms)
Uuenduslikud lahendused Läti Vabariigi raamatukogudes	Eesti Kultuuriministeerium	31. mai - 1. juuni 2024	4000 €	10 191 €	lõpetatud
Projekt "Rapla maakonna rahvaraamatukogudes toimunud "Suvelugemine 2024" lõpuürituse korraldamine lugejatele"	Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	september - november 2024	1833 €	3276 €	lõpetatud
Erasmus+ projekt "Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas"	Euroopa Liit	juuni - detsember 2024	6995 €	6995 €	käimasolev

Erasmus+ kiirendi haridusvaldkonnas projekt "Osalemine seminaril „Helping to improve key competences and promote the civic, environmental and social engagement of seniors“" Varssavis	Euroopa Liit	oktoober 2024	835 €	835 €	lõpetatud
Projekt "Luulelõunate korraldamine Rapla Keskraamatukogus"	Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	juuni - septem- ber 2024	694 €	864 €	lõpetatud
Kohtumispaik raamatukogu. Kehtna valla kolme raamatukogu pidulik vastuvõtt	Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	juuni - oktoober 2024	550 €	750 €	lõpetatud
Projekt "Emakeelepäeva ürituse korraldamine Rapla Keskraamatukogus"	Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	märts - aprill 2024	610 €	745 €	lõpetatud
"Sügissärts 2024" põneva lugemise retke lõpetamine Kehtna valla raamatukogudes	Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	detsembe- r 2024 - veebr 2025	484 €	684 €	käimasolev
Märjamaa VRK haruraamatukogude valgustuse uuendamine	Kult. ministeerium (kiirendi) ja Märjamaa KOV	august 2022 - oktoober 2024	5553 €	5553.35 €	lõpetatud

Omavalitsuste „Huvihariduse ja huvitegevuse teenuse pakkuja toetus“. Suvelugemise toetamine Märjamaa vallas 2250 € ja Kohila vallas 2769 €.	Märjamaa vallavalitsus, Kohila vallavalitsus (Kultuuri-ministeeriumi toetus OVle)	2024	5019 €	5019 €	lõpetatud
---	---	------	--------	--------	-----------

Rapla valla arendusjuht taotles MATA projektist raha Raplamaa Mälukeskuse arendamiseks. Raamatukogu direktor osales projekti taotlemisel. Raamatukogude projektide tabelis see projekt ei kajastu.

Toetust küsiti esinejate tasudeks raamatukogude üritustele. Tuntud esinejad toovad publiku saali. Näiteks Raplas, Mihkel Raua üritusel oli üle 70 erinevas vanuses inimese. Kehtna valla raamatukogude lugemishuvi edendamiseks korraldatud "Sügissärts 2024" tegevused innustavad inimesi lugema ja arutlema loetu üle. Huvihariduse lisarahastuse toel toimus Kohila raamatukogus 1.-6. klassi õpilastele suunatud huviring muinasjutu-kunstituba, mille tegevuste hulka lisandus ilukiri - lapsed õpivad kalligraafia algtõdesid ning tutvuvad erinevate alfabeetidega läbi kirja ajaloo. Märjamaa valla huvihariduse ja huvitegevuse toetusest viidi läbi laste ja noorte lugemisprogrammid „Loeme koos“, „Lugemisisu“ ja „Suvelugemise bingo 2024“.

Raamatukogude üritused on olulised kogukonna arengu ja raamatukogude rolli tugevdamise seisukohalt. Need aitavad kaasa lugemisharjumuse edendamisele, kirjanduse populariseerimisele, kogukonna kaasamisele ja raamatukogude positiivse maine kujundamisele.

Erasmus+ projektide kaudu on võimalik tutvuda raamatukogudega väljaspool Eestit. Rapla KRK kultuurikorralduse spetsialist osales Erasmus+ kiirendi haridusvaldkonnas kaudu Varssavis seminaril „Helping to improve key competences and promote the civic, environmental and social engagement of seniors“. Seminaril osales inimesi 17 erinevast Euroopa riigist. Sellistel kohtumistel saadakse ideid edaspidisteks projektideks ja kontakte.

Raamatukogude kiirendi projekti toel külastati maakonna raamatukoguhoidjatega Läti Vabariigi kahte raamatukogu, muuseumi ja teisi kultuuriobjekte. Madona Maakonna Raamatukogus sai näha, kuidas eelmisel aastal valminud "Virtuaalreaalsuse projekti"

soovitakse edasi arendada ja välja töötada tarkvara, millega tutvustada oma linna ja piirkonda. Tihe koostöö muuseumiga näitab, kui oluline on mäluasutustel olla ühes kultuuriväljas. Ogre Keskraamatukogu on avalik ruum nii linnapildis kui hoones.

Raamatukogude kiirendi projekti toetuse ja KOV omaosaluse toel vahetas Märjamaa Valla Raamatukogu välja Varbola, Haimre, Teenuse ja Laukna haruraamatukogude laevalgustused. Eelnimetatud raamatukogudes on nüüd kaasajastatud ja tervisele ohutu LED-valgustus. Oluliselt on paranenud töötajate töötingimused ja raamatukoguteenuste pakkumine kohapeal.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
64	54,25

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Töötajate andmed on esitatud koos majanduspersonaliga.

Seoses riigipoolse maakonna keskraamatukogude kaotamise plaaniga vähendati novembrikuust pearaamatukoguhoidja soovil tema ametikoha koormust 1,0 lt 0,6 ametikohale, tööülesanded jagati osaliselt teistele raamatukogu töötajatele. Kehtna valla Järvakandi haruraamatukogus optimeeriti ressursside kokkuhoiu vajadusest lähtuvalt tööajakorraldust. Alates 01.01.2024 koondati puhastusteenindaja ametikoht, tööülesanded jäid raamatukoguhoidja täita. Kohila Raamatukogu Hageri haruraamatukogus vähenes 0,15 ametikohta, kuna pole enam juhatajat.

Maakonnas oli 46,95 raamatukoguhoidja ametikohta ja 7,3 majanduspersonalit.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Rapla maakonnas alustasid aruandeaastal kaks töötajat (Rapla ja Kehtna raamatukogudest) raamatukoguhoidja kutseõppes. Kehtna Raamatukogu direktorile omistati Raamatukoguhoidja, tase 7.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	8
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	2

Meeskonnatöö ja koostööoskused	4
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	1
Kogude kujundamine ja haldamine	2
Teenuste pakkumine ja arendus	10
Klienditeenindus	1
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	5
Digi- ja meediapädevused	25
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	2
Kultuur ja kirjandus	24
Muu (etikett, keskkonnakaitse, esmaabi, lasteraamatukoguhoidja suvelaager)	7
Õppesõidud Läti, Rootsi, Poola	3

Rapla KRK korraldas kokku 6 seminaripäeva. Kahel korral tutvustati kirjandust, ühel korral oli teemaks etikett. Toimus kaks RaRa koolitust ühiskonnas aktuaalsetel teemadel: „Kratimanamine algajatele” ja „Meediakirjaoskus”. Raamatukoguhoidja kui infotöötaja jaoks on väga oluline olla antud valdkonnas pädev. Täiendkoolitusel „Kratimanamine algajatele“ tutvuti tehisintellekti (AI) sisu ja võimalustega. Raamatukogutöös on võimalik rakendada tehisaru abi mitmel viisil, näiteks ideede leidmiseks, kuulutuste tekstide ja piltide loomiseks. Rahvusraamatukogu poolt pakutavad koolitused on head toomaks koolitused nõ „koju kätte“.

Kevadel toimus maakonna raamatukoguhoidjatega õppesõit Läti vabariiki. Õppesõidu eesmärgiks oli saada teadmisi uutest teenustest ja trendidest ning ruumikujundusest Läti raamatukogudes, avardada töötajate silmaringi oma erialal väljaspool Eestit. Küllastati kahte raamatukogu Lätis. Ogre Raamatukogu on uuenduslik avalik raamatukogu, mis valmis 2021. aastal ja on pälvinud ülemaailmse tunnustuse oma disaini ja toimimispõhimõtete eest. Raamatukogu hoone kuulub passiiv- ehk nullenergiatarbimisega hoonete kategooriasse. Rapla sõpruslinna Madona raamatukogus toimusid erinevad ettekanded ning saadi ülevaade raamatukogu tööst ja pakutavatest uutest teenustest. Tutvumaks Läti aja- ja kultuurilooga küllastati Krustpils linnust, Cesist, Sigulda ja Turaida linnuseid ning Madona ajaloomuuseumi.

Osaleti Tartu Ülikooli 26-tunnilises täiendõppeprogrammis „Infopädevus raamatukoguhoidjatele“. Tasuta veebikoolituste sari käsitles tehisintellekti kasutamist. Osaleti koolitusel „Digimentorlus kogukonnas“, juhtimis- ja turundusalastel ning strateegilise raamatukogu koolitustel.

Rapla Keskraamatukogu direktor osales RaRa korraldatud Eesti maakonnaraamatukogude juhtide kogemusreisil Rootsi Vabariigis, Göteborgis, teemaks “Ligipääsetavuse vaatlus raamatukogudes.”

Mõju:

- Teadmiste ja oskuste laienemine, mis võimaldab pakkuda kasutajatele paremat ja mitmekülgsemat teenust.
- Uute töömeetodite ja -vahendite kasutuselevõtt. Omandatud teadmised ja oskused aitavad töötajatel kasutada oma töös efektiivsemalt uusi tehnoloogiaid ja töövahendeid.
- Klienditeeninduse kvaliteedi tõus. Parem teadlikkus klientide vajadustest ja oskus kasutada erinevaid tööriistu võimaldab töötajatel pakkuda personaalsemat ja professionaalsemat teenindust.
- Raamatukogu maine tõus. Aktiivne koolituste läbimine näitab, et raamatukogu on innovatiivne ja areneb pidevalt, mis tõstab raamatukogu mainet kogukonnas ja meelitab ligi uusi kasutajaid.
- Juhtimise tugevdamine. Osalemine juhtimisalastel ja strateegilistel koolitustel aitab tugevdada raamatukogu juhtimist ja tagada, et raamatukogu areneb vastavalt seatud eesmärkidele.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Rapla Keskraamatukogu peahoones teostati rekonstrueerimistöid, mis said valmis 2025. aasta algul. Raamatukogusse sissepääs oli peaaegu pool aastat lugejatele keeruline, eriti viimases kvartalis, kui toimusid suured renoveerimistööd hoone ümbruses. Korda tehti keldris asuv hoidla, paigaldati lift ja ehitati uus invasissepääs. Lift avati lugejatele 2025. aasta jaanuari algul ning invatee veebruari algul.

Alu haruraamatukogul tuli koolile loovutada $\frac{1}{3}$ ruumist, mis oli mõned aastad tagasi ehitatud just raamatukogu tarbeks. Peab nentima, et raamatukogud jäävad alati nõrgemaks pooleks, kui koolile või lasteaiale on lisaruumi vaja. Purku haruraamatukogus on ruumide puitpõrandad väga kulunud.

Märjamaa Valla Raamatukogus vahetati vana valgustus LED valgustuseks Varbola, Haimre, Teenuse ja Laukna haruraamatukogudes. Valgustuse vahetusega parandati raamatukoguhoidjate töötingimusi ja raamatukoguteenuse kasutamise tingimusi kogukonnale. Lisaks muudeti säästlikumaks ja keskkonnasõbralikumaks ruumide haldus ja viidi vastavusse valgustusnormide nõuetega. Valla investeeringute kava järgselt viidi läbi Märjamaa Valla Raamatukogu fassaaditööde 1. etapp maksumusega 46 000 eurot. 2025. aastal peaks teostatama 2. etapp, millega jätkatakse fassaadi remonti ja taastatakse esialgsele remondikavale lisandunud Märjamaa Valla Raamatukogu aknaraamid. Probleemsed on jätkuvalt Kivi-Vigala haruraamatukogu mõned ruumid ja Märjamaa raamatukogu keldrikorruse ventilatsioon. Investeeringute kavas püsib Kivi-Vigala haruraamatukogu katuse remont.

Kohila raamatukogu asub Kohila alevis ajaloolises paekivist ait-kuivatis, mis on osa Kohila mõisa hoonetekompleksist. 2024. aastal vahetati Kohila raamatukogu hoones välja küttesüsteemi pump, teostati katusepesu, hooldati esimese korruse puitpõrandat. Lisaks tehti väiksemamahulist inventari hooldust.

Kehtna Raamatukogu kõikide harukogude ruumides on võimalik raamatukogu töö ning ruumid on varustatud raamatukogule vajaliku mööbli ja tehnikaga. Raamatukogul on kasutada 1189 m² kogupinda. 2024. aastal Kehtna Raamatukogudes suuremahulisi remonditöid ei teostatud. Osaliselt korrastati Keava välisteeninduspunktis elektrijuhtmetistikku.

Maakonnas on osadel raamatukogudel puudu suunaviidad.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Juurdepääs raamatukogudele on maakonnas tagatud. Parkimisvõimalused autodele on olemas, kuid mitmes kohas puuduvad raamatukogude juures invaparklad.

Rapla vallas on piiratud liikumisvõimega inimestele tagatud juurdepääs 7 haruraamatukogul. Kõrge trepp on Raikküla haruraamatukogul, piiratud ligipääs ja kõrge trepp Hagudi haruraamatukogul. Purku ja Kuimetsa haruraamatukogud asuvad teisel korrusel. Olukorra parandamiseks avati Kuimetsa haruraamatukogus esimesel korrusel ajakirjade lugemisruum, kus saab ka teavikud laenutada ja tagastada. Kaius asuvad parklad raamatukogust väga kaugel.

Kehtna vallas on invajuurdepääs olemas Kehtna raamatukogul, Keava välisteeninduspunktil, Eidapere ja Lelle haruraamatukogudel. Valtu, Ingliste ja Järvakandi harukogudes liikumispuudega inimestele ligipääs puudub.

Kohila Raamatukogu naabruses või lähedal asuvad lasteaiad, mõisakool ja Kohila gümnaasium. Raamatukogu on 10-minutilise jalutuskäigu kaugusel Kohila raudteejaamast ja alevi keskusest, muutes selle hõlpsasti ligipääsetavaks nii kohalikele kui ka kaugemalt tulijatele. Selline strateegiline asukoht soodustab tihedat sidet haridusasutustega ja loob meeldiva keskkonna kultuuri ning teadmiste jagamiseks. Liikumistakistusega inimestel on võimalik kõrvalise abiga pääseda Kohila raamatukokku, puudub aga juurdepääs Hageri haruraamatukokku.

Märjmaa vallas on juurdepääs piiratud liikumisvõimalusega inimestele Märjamaa Valla Raamatukogul ja Kivi-Vigala haruraamatukogul.

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	5
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	3
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	26
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	10

Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvalise abita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	11
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	10
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	15
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordi graafikutega	14
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	10
Muu (nimetada)	

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	922	149
Kasutajakoolitus	1	1
Digipädevuste alane nõustamine	21	7
Muu (Markide, ümbrikute, koopiate viimine)	12	7

Koduteenindus on vajalik lugejatele, kes ei saa ise raamatukokku tulla ja kellel pole lähedasi abiks. Koduteenindus on side raamatukogu ja lugeja vahel. Maapiirkonnas ja hajakülades sõltuvad vanemad inimesed suuresti ühistranspordist ja nende jõudmine raamatukokku võib olla keeruline. Koduteenindus on hea võimalus laenutada lugemisvara ka siis, kui lugejal endal pole võimalik raamatukokku tulla. Kui inimene saab vajaliku teenuse või raamatu, on sellel tema elukvaliteedile positiivne mõju. Teenuse korraldamisel on raamatukoguhoidjatele abiks harvadel juhtudel valla sotsiaaltöötajad, teenuse vajaja naabrid või pereliikmed. Raamatukoguhoidjad teevad koduteenindust sisetöötundide ajal. Parimad lahendused teenuse osutamiseks leitakse hetkeolukorrast lähtuvalt.

Raamatukogu töötaja isikliku transpordi kasutamise võimaluse puudumisel jääb mõnes piirkonnas koduteenindus piiratuks.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Koolid	120	2810
Lasteaiad	44	587
Klubid, rahvamajad	4	76
Noortekeskused	2	9
Hooldekodud	35	119

Koolidele ja lasteaedadele pakutakse raamatututvustusi, lugemishuvi koolitusi, kirjanduslikke ja meelelahutuslikke teematunde, raamatukogutöö tutvustamise tunde. Eesmärgiks on tutvustada raamatuid ning süvendada lugemisharjumust ning pakkuda lastele erinevaid tegevusi raamatukogus. Lasteaialastele tutvustatakse põnevat raamatute maailma, et tekitada lastes varakult huvi raamatute ja lugemise vastu ning harjutada lapsi raamatukogus käima.

Rapla Keskraamatukogu pakub AS Hoolekandeteenused klientidele, kellest enamik on vaimsete häiretega, kord kuus temaatilist raamatukogutundi, kus loetakse raamatuid ette ning meisterdatakse ja vaadatakse filme. Teemade valikul lähtutakse aktuaalsusest, pühadest jms. Kord kuus raamatukogus kogunemine pakub AS Hoolekandeteenused elanikele võimalust viibida väljaspool tavapärast keskkonda ja avardada silmaringi.

Teenuse haruraamatukogu Märjamaa vallas pakkus jätkuvalt laenutamise ja uudiskirjanduse tutvustamise teenust Kuuda Hooldekodus. Teenuse kättesaadavus hooldekodus aitab sealsetel elanikel vaba aega veeta raamatute seltsis ja igapäevasest rutiinist eemalduda. Teenuse raamatukoguhoidja külastused on Kuuda hooldekodus väga oodatud ja märku uue külastuse vajadusest antakse hooldekodu personali poolt.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	0
Raamatukogusüsteem RIKS	30

Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	3
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	25
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (tagastusautomaat)	1
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	7
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	7
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	4
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	3
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	0
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	30
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	30
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	30
Raamatukogus saab värviliselt printida	17
Muud teenused (lameerimine, PlayStation, postipunkti teenus)	6

Mitmes maakonna raamatukogus on paigaldatud teavikute tagastamiseks tagastuskast.

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Rapla KRK-s hangiti Raplamaa mälu keskuse projekti toel uus võimas server. Mälu keskus võttis kasutusele uue DSpace andmebaasi versiooni, millel on võrreldes eelmisega rohkem kasutusvõimalusi.

Mujal maakonnas 2024. aastal uusi arendusi infotehnoloogia vallas ei olnud. Eelarvelised vahendid on piiratud. Lahendati vaid jooksvalt tekkinud riist- või tarkvaralisi probleeme. Pea kõigis raamatukogudes püsib vajadus arvutipargi uuendamiseks.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Rapla maakonnas on 3 raamatukogu, mis pakuvad raamatute laenutamist raamatukapi kaudu. Raamatukappi tellitud laenutusi on võimalik RIKS programmist välja võtta. Sel aruandeaastal on laenutuskappi tehtud 3077 laenutust. Vastav laenutuste arv oleks kindlasti suurem, kui Rapla Keskraamatukogu laenutuskapp poleks olnud maja renoveerimise tõttu ligi 4 kuud suletud. Märjamaa Valla Raamatukogu tagastamisautomaati tagastati 11 227 teavikut.

Rikswebi erinevad võimalused toetavad e-lahenduste kasutamist. Kiirpikendamise lingi kaudu tehti 26 213 pikendust. Läbi Rikswebi keskkonna tehti 835 teaviku pikendust. Antud arvudest on näha, et kiirpikendamise võimalus on lugejatele mugav ja seda kasutatakse palju, kuna kiirpikendamine ei nõua sisselogimist.

Rikswebi keskkonda kasutatakse aktiivselt teavikute reserveerimiseks ja järjekorda panekuks. Nende teavikute hulk statistikas ei kajastu. Otsinguid tehti Rikswebi kataloogis maakonna peale kokku 59 759 korda. Vähesel määral kasutatakse ka veebi teel lugejaks registreerimist lugejate liitumisportaali kaudu.

Mitmetes haruraamatukogudes on paigaldatud raamatute tagastuskastid, mis annab võimaluse raamatuid tagastada 24/7.

4 Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Rapla Keskraamatukogu ja harukogude kinnitatud komplekteerimispõhimõtted on leitavad Rapla Keskraamatukogu kodulehelt, samuti on Kehtna Raamatukogu vastav dokument kodulehel näha. Kohila raamatukogu komplekteerimispõhimõtted on kinnitatud 2021. aastal, 2025. aastal on raamatukogul kavas need üle vaadata. Märjamaa raamatukogul ei ole kinnitatud komplekteerimispõhimõtteid, valla raamatukogud lähtuvad kehtivast “Rahvaraamatukogu töökorralduse juhendist”. Sellel dokumendil põhineb kõigi Raplamaa raamatukogude kogude kujundamine.

Raamatukogud komplekteerivad oma kogud vastavuses kehtiva seadusandlusega. Lähtutakse teeninduspiirkonna lugejate soovidest ja vajadustest, võetakse arvesse piirkonna omapära ja kasutajate lugemisharjumusi, arvestatakse eelarve võimalustega. Komplekteerimisotsuste tegemisel käsitletakse keskraamatukogu ja haruraamatukogusid/välisteeninduspunkte ühtse raamatukoguna. Jälgitakse, et kogud oleksid koostiselt universaalsed.

Raplamaa raamatukogudesse hangitakse kõik teavikud riigi toetussumma eest Rapla Keskraamatukogu kaudu, omavalitsuse raha eest ostavad teavikud otse hulgimüüjatelt Kohila, Kehtna ja Märjamaa raamatukogu, valdade haruraamatukogud komplekteerivad Rapla Keskraamatukogu kaudu vastavalt sõlmitud lepingutele.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kogude komplekteerimisel lähtutakse teeninduspiirkonna lugejate soovidest ja vajadustest. Raamatukogus jälgitakse pidevalt reserveeritud teavikute järjekordi ja koolikirjanduse kättesaadavust, seda arvestatakse teavikute hankimisel. Tehakse koostööd kooli- ja lasteaiaõpetajatega, et tagada õppekirjanduse leidumus võimalikult heal tasemel. Kõik maakonna raamatukogud teevad koostööd piirkonna teiste asutuste ning MTÜdega ja arvestavad kogude kujundamisel võimaluste piires nende ettepanekute ja soovidega.

Raplamaa väiksemad raamatukogud toovad välja, et kui piirkonnas pole ei lasteaeda ega kooli, on lapsi kasutajate hulgast vähe. Sellele vaatamata märgivad raamatukogutöötajad, et tellivad lastekirjandust ikka, kasvõi vajadusel RVL-i teel välja laenutamiseks ja koolikirjanduse kättesaadavuse parandamiseks. Kõigis raamatukogudes on raamatuid ja mängu väikelastele, mudilase meeldiv kogemus loob eelduse ka edaspidi raamatukogu kasutada.

Kehtna valla raamatukogu viis läbi lugejate rahuloluküsitluse. Lugejaküsitluse vastustest tulenevalt korraldati erinevaid üritusi, mille tulemusel suurenes külastuste arv, aga ringlus on jäänud ikka tasemele 0,4. Raamatukogu kustutas küll aruandeaasta jooksul rohkem riulil seisvaid teavikuid, kuid laenutuste üldarvu vähenemise tõttu ei andnud mahakandmine soovitud mõju, piirkonna elanike ja fondi suuruse suhe on paigast ära.

Kohila valla raamatukogu ringlus on 0,8 (keskraamatukogul 0,9 ja haruraamatukogul 0,6). Läbi viidud rahuloluküsitlus näitas, et lugeja soovib laenutada raamatukogust ingliskeelset kirjandust, sh klassikalisi kirjandusteoseid ja sellega teavikute hankimisel arvestatakse.

Kogude ringlus Märjamaa valla raamatukogudes 2024. aastal oli keskmiselt 0,54. Parim ringlus oli 0,9 Valgu ja Vana-Vigala haruraamatukogudes. Märjamaa Valla Raamatukogus (keskkogus) on 0,7.

Rapla valla ringlus on 0,6, Rapla keskraamatukogus 0,8.

Ringluse näitaja parandamiseks Raplamaal, kus elanike arv väheneb, kogukond vananeb ning raamatukogud pakuvad mitmekesiseid tegevusi lisaks raamatute laenutamisele, on ainsaks võimaluseks teavikute arvu vähendamine raamatukogus. Vanemat ja seisvat raamatut peab kogudest kustutama, see teeb paremini märgatavaks uue(ma)d teavikud ja soodustab laenutamist. Kasutaja huvi korral saab puuduva teaviku RVL-i teel tellida. Kõik Raplamaa valdade keskraamatukogud on liitunud MIRKO teenusega ja saavad seda kasutajatele soovitada mugava võimalusena.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trüki, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Aruandeaastal lisandus Raplamaa raamatukogudesse 14 391 eksemplari raamatuid, keskmine ostetud raamat maksis 15,73 eurot. Iga elaniku kohta lisandus kogudesse 0,4 raamatut.

Raamatukogu lugejad eelistavad paberkandjal raamatut. Autoriõigusest vabu teoseid ei ole lugejad e-raamatu formaadis vajanud, tasuta e- ja audioraamatuid saab kasutada MIRKO platvormi kaudu.

Raamatute hinnad pigem tõusevad, lasteraamatute hinnad õnneks vähem, nende ostuks kulus komplekteerimisrahast enamus. Endiselt osteti koolikirjandust, aga mitte enam nii suures eksemplaarsuses kui mõni aasta varem. Ilmuvad uued trükid koolis käsitletavatest teostest võimaldavad kogusid uuendada ja lagunenud raamatud maha kanda. Raamatute uustrükkidest, eriti kui need on sisuliselt parandatud, hangitakse kogudesse enamasti uus väljaanne. Kõige suuremat huvi tunti Raplamaal sel aastal S. Mikseri “Vareda” vastu,

raamatukogudes on 32 eksemplari ja lugejaid on järjekorras siiani. Pikk järjekord oli ka U. Vadi raamatul “Kuu teine pool” (25 eksemplari ja hetkel pikim järjekord), palju loeti P. Jaaksi “Taeva tütreid” ja V. Perrini “Lilledele värsket vett”. Suuremas eksemplaarsuses osteti kogudesse tõlkeilukirjandusest veel J. Moyesi “Kellegi teise kingades” ja L. Riley “Peidus tüdrukut”, mis on jätkuvalt laenutuse edetabelite eesotsas. Eesti autoritest olid ostetumad K. Pauts, L. Uustulnd, A. Teede, M. Ernits, U. Tinnuri. Menukad on jätkuvalt elulooraamatud, palju hangitakse psühholoogia ja ATH teemasid käsitlevaid trükiseid. Endiselt on populaarne “Minu...” reisikirjade sari, huvi pakuvad autorite muljed nii Eestist kui välismaalt.

Lastekirjanduse osas mahtus laenutuste edetabelisse lisaks koolilugemisele K. Kibuishi “Amuleti” sari, Minecrafti raamatud ja ingliskeelne “My hero academia” mangade sari. Kõige ostetumad Raplamaa kogudesse olid 2024. aastal A. Kivirähki “Kampsun ja päike”, J. Põldma “Roosi talv” ja M. Widmarki Valleby-seiklused noorematele ning vanematele lastele M. Kujanpää “Koleda tüdruku päevaraamat”, J. Vaiksoo “King nr. 42” ja M.-L. Tiainen “Gängsteri poeg”.

Võõrkeelseid raamatuid osteti maakonna kogudesse 279 eksemplari, venekeelseid oli neist 81. Laenutuste üldarvust moodustavad võõrkeelsed laenutused ca 2 %.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Perioodika komplekteerimisel on põhimõtteks, et lugejale oleks kättesaadavad Eestis ilmuvad päeva- ja nädalalehed ning valik kultuuriajakirjandust, teisi perioodikaväljaandeid komplekteeritakse vastavalt võimalustele. Lugeja soovib eelkõige käesoleva aasta väljaannet, mida koju laenutada või värsket paberajalehte, et raamatukogus lugeda.

Maakonna raamatukoguhoidjad toovad välja ajakirjandusväljaannete kallinemise kõrval selle, et paljud populaarsed väljaanded on lõpetanud pabervariandis ilmumise, aga pakutav digivariant ei arvesta raamatukogude vajadusi/võimalusi. Eriti väiksemates raamatukogudes ei tunne kasutajad huvi e-ajakirjanduse vastu ja seetõttu digiajakirju ja -lehti raamatukogu ei komplekteeri. Rapla, Kohila ja Märjamaa raamatukogu pakuvad lugemissaalis võimalust digiväljaandeid lugeda, kuid suurt huvi ei ole. Perioodikaväljaannete kojulaenutuse vähenemist põhjendavad raamatukogud just sellega, et vanemale kasutajale huvipakkuvad paberväljaanded lõpetavad ilmumise. Nooremad ja/või paremate digioskuste ja –võimalustega kasutajad ostavad huvipakkuvad ligipääsud ise.

Varasemad kultuuri- ja loodusajakirjad on kättesaadavad DIGARi digitaalarhiivis ja kõiki varasemaid aastakäike raamatukogud pabervariandis enam ei säilita.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Huvi auviste laenutamise vastu pole Raplamaal kuigi suur ja digiteenuste levikuga muutub aina väiksemaks. Raamatukogudesse lisandub neid vähe, 2024. aastal 7, samas kustutati 182 auvist. Paljudes raamatukogudes puudub mugav võimalus kohapealseks auviste kasutamiseks. Rohkemat laenutamist leidsid erinevad keeleõppematerjalid. Kohila Raamatukogu tõi välja populaarsed kohapeal laenutatavad digitaalteavikud (PlayStationi mängud) ja multifilmid.

Aruandeaastal osteti Rapla Keskraamatukogus juurdepääs elektroonilisele Juhiabi teabevarale.

Üleriigiline e-väljaannete laenutuskeskkond MIRKO annab võimaluse kõigile Eesti inimestele audio- ja e-raamatuid tasuta laenutada.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Muid teavikuid hangiti maakonna kogudesse 42 eksemplari, kustutati 31. Paljudes raamatukogudes puudub mugav võimalus kohapeal mängude jm esemete kasutamiseks, aga väike valik (laua)mänge ja laste huvitegevuseks vajalikke vahendeid on igas kogus. Mänge laenutatakse pigem koju. Suurt huvi esemete kasutamise vastu Raplamaa raamatukogudes ei ole. Üheks põhjuseks võib olla pakutavate valikute vähesus, samuti kohalkasutuse võimaluste puudulikkus.

Rapla Keskraamatukogu mängutuba oli remondi tõttu pool aastat suletud, sellega arvestati laste mängude ja esemete komplekteerimisel. Hetkel muid esemeid ei hangita, sest Raplas töötavad õmblusstuudio, jõusaal ja tööriistarent, huvilised saavad teenuseid kasutada seal. Kohila raamatukogus toodi välja, et spordivahendeid kasutatakse enamasti suveperioodil.

RaRa meediakirjaoskuse koolitusel osalenud said kõik kaasa lauamängu "Trollist targem".

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetuste osakaal Raplamaa raamatukogudes on ca 7% kogude juurdekasvust, kogude kujundamisel uue teaviku osas sel suuremat kaalu ei ole. Oluline on annetuste lisandumine just koduloolise teaviku puhul, autorid arvestavad raamatukoguga sageli. Kui teavik on välja antud nii väikeses eksemplaarsuses, et kaubandusvõrku ei jõua või on rahastus saadud projektidest, siis polegi seda võimalik osta.

Märjamaa raamatukogus toimus 2024. aasta suvel RaRa hoiuraamatukogu kampaania „Anname raamatule uue elu“, mille käigus said kõik valla raamatukogud oma kogudesse uusi eksemplare või vahetasid kulunud väljaandeid korralikumate vastu. Lugejate kaudu jõuab raamatukogudesse samuti heas seisukorras teavikuid, millega lagunenuid asendada.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Inventuurid viidi aruandeaastal läbi viies Raplamaa raamatukogus, vaadati hoolikalt üle olemasolev fond ja kustutati mittevajalikke/lagunenud teavikuid. Kõigis raamatukogudes korrastati teavikute kogu. Maakonna kogudest kustutati 24 652 arvestusüksust teavikuid.

Tegelik olukord näitab, et kustutada tuleks palju rohkem. Elanike arv maakonnas väheneb, raamatukogu kasutajate/lugejate arv väheneb, samuti väheneb laenutuste arv lugeja kohta. Seega, vältimaks (raamatu)laoks muutumist ja soodustamaks ringlust, on ainsaks võimaluseks kustutamine. Selle tulemusel hakkab uuem raamat paremini välja paistma ja kasutajates huvi tekitama. Puuduva teaviku saab RVL-i teel tellida, uueks võimaluseks on MIRKO.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Lugejaküsitluse oma vallas viisid läbi Kehtna valla raamatukogud. Küsitluses osales 153 vastajat. Eesmärk oli saada teada, kuidas on kasutajad rahul valla raamatukogudes pakutavate teenuste ja nende kvaliteediga, samuti näiteks lahtiolekuaegadega.

80% vastanutest pidas oma koduraamatukogu suurepäraseks. Oluliste punktidenä toodi välja uute raamatute ja ajakirjade kättesaadavust, suhtlemis- ja kokkusaamisvõimalust, asjatundlikku ja sõbralikku teenindust, enese- ja lapse harimist, sündmustel ja näitustel osalemise võimalust.

Toodi välja, et raamatukogud võiksid asuda avaramates ja kaasaegsemates ruumides ning võiksid olla rohkem mugavaid istumiskohti koos kohvijoomise võimalusega. Lisaks sooviti ka turvalisemat juurdepääsu puuetega inimestele ja koostööd kogukonnaga.

Rahuloluküsitluse tulemusi võeti arvesse raamatukogu arengukava koostamisel ja raamatukoguteenuste arendamisel.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Üle-eestilisest rahulolu uuringust osavõtt oli suhteliselt leige. Vastajaid kokku oli 671. Rahuloluindeks maakonnas oli 9,8: Kehtna ja Märjamaa vallas 9,9; Kohila vallas 9,8; Rapla vallas 9,7. Hinnangud olid enamuses positiivsed ja oluliseks peeti raamatukoguhoidjate pädevust, kiiret reageerimist, RVL-i võimalust ja võimalust abi saada mitmetes digiriigiga seotud küsimustes, sh arvuti kasutamise abi. Vahel esitati ka ettepanekuid ja lugejatepoolseid personaalseid arvamusi töötajate kohta. Oli vastajaid, kes soovisid, et raamatukogud jääksid püsima ka väikestes kohtadesse.

Maakonna raamatukogude kasutajatest oli vastajaid siiski vähe, ainult 6,4%. Üheks põhjuseks võib olla, et uuring toimus väga väikese perioodi vältel ja teavitusaeg uuringu toimumise kohta oli samuti liiga lühike.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Maakonna kõikides raamatukogudes on vabaks kasutamiseks internetiühendusega arvutid. Kasutajate jaoks on kokku 64 arvutit. Võrreldes eelmise aastaga vähenes arv 1 võrra (Alu haruraamatukogus). Uusi arvuteid ei hangitud. Raamatukogudes on avalik tasuta Wi-Fi võrk, võimalik printida, skaneerida, teha koopiaid. Põhiliselt kasutati avalikke arvuteid erinevatele

e-teenustele ligipääsuks ning printimiseks. Vajadusel abistavad raamatukogutöötajad külastajaid teabe leidmisel ning e-teenuste kasutamisel: e-riik, digilugu.ee, ID-kaardi kasutamine, dokumentide koostamine, e-kirjade saatmine, digiallkirjastamine jne. Laste arvutikasutus on peamiselt meelelahutuslik.

Murekohaks on inimeste, eriti vanemaealiste digipädevus ehk hakkama saamine elektroonilistes keskkondades. Pea kõikide elutähtsate teenuste muutmine elektroonseks (alternatiive pakkumata) nõuab raamatukogutöötajalt pädevust ning pidevat klientide juhendamist, mis on tihti aega- ning kannatlikkust nõudev.

Kuigi Rapla Keskraamatukogus oli arvutite kasutamine mõnevõrra väiksem kui möödunud aastal (üheks mõjutajaks raamatukogu kinniolek remondi perioodil), on kindlalt säilinud vajadus selle teenuse järele.

Kehtna Raamatukogu infotehnoloogilised vahendid, mis võimaldavad teenust pakkuda, on keskmisest madalamal tasemel ja mõne aasta pärast ei vasta kaasaja vajadustele.

Märjamaa vallas on murekohaks endiselt IT-alane tugiteenus.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Kohila raamatukogus muutus viivise arvestamise kord. 1. aprillist 2024 asendus päevapõhine viivis teavikupõhise viivisega, viivis suurenes 0,02 € võrra (0,03€ → 0,05€).

Rapla vallas Alu haruraamatukogus jäi põrandapinda vähemaks (enne ca 203 m², nüüd 139 m²) seoses koolipoolse vajadusega klass juurde luua. Segaduse tõttu raamatukogus polnud võimalik teha raamatukogutunde ja ei tulnud uusi lugejaid. Peatähelepanu oli laenutamisel ja tagastamisel. Vähenes ajutiselt lahtiolekuaeg - 31 tundi nädalas.

5.3.3 Lugejad

Vallad	Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
Kehtna	1618	1569	-49
Kohila	2066	2210	+144
Märjamaa	2321	2188	-133
Rapla	5156	4469	-687
KOKKU	11 161	10436	-725

Lugejate ja kasutajate arvu vähenemine on paljuskki seotud statistilise arvestusaluse muutumisega. 2024. aastal arvestati lugejaid ja raamatukoguteenuste kasutajaid ühekordse registreerimise alusel, olenemata sellest, kas lugeja kasutab ainult ühte või mitut valla raamatukogu.

Kohila raamatukogu struktuuri liideti Hageri raamatukogu.

Nimetatud olusid arvesse võttes ei saa sisulist võrdlust nende andmetega teha.

Rapla valla lugejate vähenemise üheks põhjuseks olid Rapla Keskraamatukogu renoveerimistööd, mis häirisid tööd lugejatega. Aasta algusest kuni augusti lõpuni oli enamus teeninduse näitajatest plussis.

5.3.4 Külastused

Vallad	Külastused 2023	Külastused 2024	Muutus (+-)
Kehtna	26010	26589	+579
Kohila	30267	35119	+4852
Märjamaa	45235	43044	-2191
Rapla	73383	69406	-3977
KOKKU	174 895	174 158	-737

Rapla vallas on külastuste arvu vähenemine seotud Rapla Keskraamatukogus toimunud remonditöödega. Kui rehkendada keskmiseks külastuste arvuks päevas 130, siis tagasimineku on arvutuslikult tasakaalus remondiks suletud päevadega.

Väga palju langes Juuru haruraamatukogu külastuste arv (1689 võrra). Seda selgitab õpilaste vahetundides raamatukogu külastamise korra kehtestamine. Kool ja raamatukogu leppisid kokku, et õpilased võivad vahetundide ajal raamatukogu külastada õppimise, lugemise või lugemismaterjali otsimise ja valimise eesmärgil. Selline lahendus jätab võimaluse ka kogukonna teistel liikmetel raamatukogu rahulikult ja mugavalt kasutada.

Elanikkonna vähenemine mõjutab nii lugejate, külastuste kui ka laenutuste arvu.

Märjamaa vallas moodustab üldisest vähenemisest 66% laste külastuste vähenemine.

Lugejate külastuste arv on tõusnud Kehtna ja Kohila vallas.

5.3.5 Laenutused

	Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+-)
Kehtna vald	35 317	33 931	-1386
Kohila Vald	44 799	51 086	+6287
Märjamaa vald	67 918	66 219	-1699
Rapla vald	111514	104 057	-7457
KOKKU	259 548	255 293	-4255

Märjamaa vald toob välja, et laenutuste vähenemine on täiskasvanute hulgas ja seda seostatakse eelkõige eakamate lugejatega, kelle tervislik seisund ei võimalda enam endisel hulgal raamatuid lugeda.

Kehtna vald toob välja, et inimestel on palju võimalusi vajalikku teavikut saada kas mujalt raamatukogudest või e-kanaleid kasutades. Raamatukogu pole pelgalt laenutamise koht, vaid asutust külastatakse ka teistel eesmärkidel.

Rapla vallas olid laenutuste arvu languse põhjuseks keskraamatukogus toimunud remonttööd. Valla piires on vähenenud perioodika kojulaenutamine ja lastekirjanduse laenutamine, piirkonniti on põhjuseks lugejaskonna vähenemine.

5.3.6 MIRKO teenus

Rapla Keskraamatukogu on liitunud üleriigilise MIRKO teenusega selle avamisest peale. 2024. aastal liitusid teiste valdade keskkogud. Haruraamatukogud teenuse pakkumises ei osale. Laenutusi maakonnas oli aruandeaastal 655.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Rapla Keskraamatukogu on RVL partneriks maakonna teistele raamatukogudele, samuti vajadusel ja võimalusel ka väljaspoole Raplamaad. Rapla Keskraamatukogu korraldas aasta jooksul 9 RVL-i ringi, mis hõlmab 8 Rapla Keskraamatukogu harukogu (Alu, Hagudi, Juuru, Kaiu, Kodila, Kuimetsa, Järlepa, Vahastu), 2 Kohila valla (Kohila ja Hageri) raamatukogu ning 1 Märjamaa valla (Varbola) raamatukogu. RVL-i ring toimub tavaliselt 1 kord kuus. RVL-i sõitude ajal on vajadusel raamatukogusid ka nõustatud.

Seoses uuenenud RVL standardiga võrdlusi eelmise aastaga kahjuks teha ei saa. Seetõttu on RVL teenuste statistilised numbrid ka väiksemad. Maakonna piires RVL-iga sisse tulnud teavikute laenutusi oli 2937, RVL välja laenutusi oli 2927.

Suurem raamatute vahetus toimub valdade siseselt. Kuna harukogudesse ei ole võimalik komplekteerida kõiki soovitud raamatuid, siis RVL-i teel tehtavad laenutused on väga suureks abiks kohaliku lugeja paremaks teenindamiseks. Lugejad on teadlikud RVL teenuse võimalusest ja seda kasutatakse aktiivselt. Kuna osa Rapla Keskraamatukogu fondist ei saanud kasutada, telliti puuduvad teavikud lugejatele maakonna teiste valdade raamatukogudest.

Valdade piires RVL-iga sisse tulnud teavikute laenutuste arv oli 9347, RVL välja laenutusi oli 8986.

Väljastpoolt maakonna piire RVL teenuse kasutamine on aasta-aastalt vähenenud. Ilmselt on mõju avaldanud MIRKO.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+/-)
5905	4915	-990

Sageli tulevad infopäringud külastajatelt, kes ise internetti ei kasuta. Infopäringuid esitati enamasti telefoni teel, raamatukogus kohapeal ning harvematel juhtudel e-posti või sotsiaalmeediakanalite kaudu. Valdavalt oli tegemist faktipäringutega, õppurite puhul teemapäringutega, kus on vaja leida materjali uurimistöö koostamiseks. Paljudel juhtudel otsiti infot ühistranspordi ja teiste valla asutuste kohta või paluti abi vajaliku info leidmisel päevakajaliste teemadega seoses.

Valdav osa päringutest olid teemapäringud. Näiteid: Eesti hõbeehted, kõrtside ajalugu, jõuluteemaliste heegelkardinate mustrid, male maailmameistrivõistlused, rahvamängud täiskasvanutele, aastavahetusel tinavalamine, perestroika Venemaal, sprottide valmistamine, Saaremaa peremärgid, ettevõtte alustamine, loomade elu, paki tollideklaratsioonide täitmine, vesivõimlemine, taimedega trükkimine, kogukondlikud kirikindad. Päringuid tehakse ka kohaliku elu-olu ja sündmuste kohta. Ajamahukamad olid katkendi järgi luuletuse/tsitaadi autori otsimised ning koduloolised päringud (teateid Raakle talu hõbeaardest, Kodila kandi

kalmed, ohvrikiivid, Kaiu aleviku uuem pildimaterjal jt). Faktipäringuid esitati elulistel teemadel, nt rongiajad, erinevate asutuste telefonid, aadressid, lahtiolekuajad, inimese surma aasta kindlakstegemine jne.

Rapla Keskraamatukogus tehakse kojulaenutuses infopäringute puhul valikstatistikat, lugemissaal registreerib päringud jooksvalt.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Virtuaalüritusi, -koolitusi ja -näituseid raamatukogudes enamasti ei korraldatud.

Kehtna valla Lelle Raamatukogu 100. sünnipäeva puhul loodi virtuaalne lühiülevaade raamatukogu arengust ja sündmustest. Ülevaade on leitav raamatukogu sotsiaalmeediakontol (FB) <https://www.facebook.com/lelleraamatukogu/videos/3531249127172155>

Maakonnas toimuv lastele mõeldud viktoriin “Netikirjariin” toimub virtuaalüritusena.

Varem valminud virtuaalnäitused on leitavad raamatukogude kodulehtedel. Arvestust nende vaatamise kohta ei peeta. Osa keskraamatukogu näitusi on dubleeritud Mälukeskuse digikogusse.

5.3.10 Tasulised teenused

☒ Printimine, paljundamine

☒ Ruumirent

☒ Üritused

☒ Materjalikulu (eripaber)

☒ Muu (lamineerimine, skaneerimine, esitlustehnika rent, kohvimasina kasutamine)

Kõikides raamatukogudes on võimalik kasutada printimise ja paljundamise teenust. Rapla Keskraamatukogus on võimalik skaneerida ja kasutada printimiseks eripaberit. Märjamaa Valla Raamatukogus on võimalik kasutada lamineerimise teenust. Välja renditakse ruume nii koolitusteks kui ka üritusteks. Alates 2024. aastast on võimalik Rapla KKRks külastajatel kasutada kohvimasinat.

Rapla Keskraamatukogu pakub päevakontori teenust, antud võimalust on kasutatud 43 korral.

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Laste- ja noorteteenindus on raamatukogu töö oluline osa. Kui laps harjub raamatukogus käima väikelapsena, on ta potentsiaalne raamatukogu kasutaja ka edaspidi. Tabelist lähtuvalt on lapsed ja noored aktiivsed raamatukogu külastajad ja laenutajad.

Rapla maakonnas kokku on kõik näitajad tõusnud.

Vald	Lug- d 2023	Lug- d 2024	Muutu s (+-)	Külast -d 2023	Külast -d 2024	Muutu s (+-)	Laenu t 2023	Laenu t 2024	Muutu s (+-)
Kehtna	547	527	-20	9677	10342	+665	5038	5297	+259
Kohila	802	853	+51	12473	13868	+1395	10731	11149	+418
Märjama a	888	867	-21	13160	11723	-1437	10476	10360	-116
Rapla	1320	1334	+14	20438	20058	-380	12184	12845	+661
KOKKU	3557	3581	+24	55748	55991	+243	38429	39651	+1222

Laste külastuste arv maakonna raamatukogudes on 0,4% suurem kui 2023. aastal. Laenutuste arv suurenes 3,1% ja lugejate arv suurenes 0,7%. Lugejate seas on endiselt eelkooliealiste laste vanemaid, kes laenutavad suurel hulgal raamatuid oma lugejakaardile. Samuti laenutavad koolilastele raamatuid vanemad/vanavanemad oma kaardile. Need arvud ei kajastu laste laenutustes. Suur tähtsus on koostööl kohalike koolide, lasteaedade, rahvamajade, noortekeskuste ja lastevanematega. Raamatukoguhoidjad tõdevad, et lastetöö on tulemuslikum, kui lasteaed ja kool asuvad lähedal ning on koostööst raamatukoguga huvitatud.

Märjamaa piirkondades, kus õpilaste arv on vähenenud, väheneb ka raamatukogudes lastest lugejaskond, nende külastused ja laenutused. Põhinäitajad laste osas on suurenenud Teenuse, Laukna ja Haimre haruraamatukogudes ja Märjamaa Valla Raamatukogus.

Rapla Keskraamatukogu kõik näitajad on mitmendat aastat kasvanud. Näitajad kasvavad tänu suurepärasele koostööle koolide ja lasteaedadega. Lapsed ja noored külastavad raamatukogu aktiivselt. Raplas õppivad vahetusõpilased kasutavad raamatukogu teenuseid. Nad laenutavad nii lihtsamat eestikeelset kirjandust kui ka ingliskeelset raamatut. Mängutuba on väga populaarne. Seda külastasid väikelapsed koos vanematega, noorema astme koolilapsed ja

ruumi kasutati ka beebide/vanemate grupi kokkusaamiskohana. Mängutuba oli aktiivses kasutuses raamatukogu rühmatundide ajal.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Maakonna raamatukogudesse hangiti parim võimalik valik ilmunud laste- ja noorteraamatuid, pidades silmas koolide vajadusi, lugejate soove ja Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusi. Raamatukogudesse telliti Hea lasteraamat ja Hea noorteraamat valikusse kuuluvaid teoseid ning auhinnatud lasteraamatuid. Jätkuvalt oli tähelepanu all kooliprogrammide soovitatav kirjandus, millest hangiti uustrükke ja lisaeksemplare. Lisandus arvestatav kogus Jaapani koomikseid ehk mangasid. Nende populaarsus noorte hulgas on tõusutrendis. Samuti on palju ingliskeelse raamatu kasutajaid - õpilased, vahetusõpilased, täiskasvanud lugejad ja muust rahvusest elanikud. Selgitamaks välja koolide vajadusi tehakse tihedat koostööd õpetajatega. Raamatukogud kasutavad oma kogude täienduseks aktiivselt RVL teenust. Piirkondades, kus puuduvad koolid ja lasteaiaid, telliti lastekirjandust vähe. Vastavalt võimalusele telliti raamatukogudesse lastele mõeldud perioodikat.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine on järjepidev protsess, mille edendamiseks tehakse koostööd lapsevanematega, koolide/lasteaedade õpetajatega ja teiste raamatukogudega.

Maakonna raamatukogudes viidi läbi raamatukogutunde ning koostati järjepidevalt temaatilisi väljapanekuid. Õpetajad said soovitusi lastele lugemisvara valimisel. Koolidest ja lasteaedadest käidi klassidega/rühmadega raamatukogudes erinevatel üritustel, näitustel ning koolitustel. Vajadusel käidi teematunde tegemas lasteasutustes kohapeal. Läbi aasta toimus maakonna raamatukogudes mitmeid maakondlikult koordineeritud programme: Suvelugemine, Lugemisisu, kirjanduslik mälumäng Netikirjariin, ettelugemisvõistlus, Nukitsa konkurss.

Kõigi nende projektide läbiviimine nõuab raamatukoguhoidjatelt põhjalikku ettevalmistamist, planeerimist, raamatute hankimist kõigile osalejatele ja aktiivset koostööd lapsevanemate, õpetajate ja lasteaia pedagoogidega.

Rapla vald - Rapla Keskraamatukogus viidi läbi lugemishuvi ja -harjumuse teemalisi koolitusi Rapla Vesiroosi Kooli lapsevanemate akadeemias ja eelkooliealiste laste vanematele. Kultuuririkkuse aastal, koostöös Tallinna Prantsuse Lütseumi õpilaste ja õpetajatega, korraldati põhikooli lõpetajatele frankofooniapäev, kus tutvustati prantsuse keelt,

kultuuri, muusikat ja õppimisvõimalusi Prantsuse Lütseumi gümnaasiumis. Toimusid Lego-klotsimöll, suure osavõtjate arvuga Jõuluhommikud, Põhjamaade kirjanduse nädala tunnid, kooslugemise tunnid Eesti kirjanduse päeval koolides ja Muinasjutuõhtud. Hagudi raamatukogus käis külas lastekirjanik Kairi Look. Juuru raamatukogus tähistati Eesti kirjanduse päeva raamatukogu orienteerumismänguga. Järlepa raamatukogus toimus kohtumine kunstnik Heiki Ernitsaga.

Kehtna vald - Sarjas Kirjanik külas käisid raamatukogudes Lauri Räpp, Tarmo Tuule, Justin Petrone. Noorte huvitegevus Noorte Neljapäevad toimub sageli raamatukogu ruumides, mis muudab raamatukogu noortele omasemaks, loob harjumuse raamatukogu keskkonnas viibida. Korraldatakse ÖÖraamatukogu.

Kohila vald - külas käis kirjanik Helen Käit, toimus traditsiooniline öölugemine Hageris, kus külas oli kirjanik Piret Jaaks. Sel aastal oli Kohila suvelugemise programmis lisaülesanne – mängida üks mäng, mis võis olla liikumismäng, lauamäng, pallimäng või ringmäng. Karjääriorienteerumise Raplamaa peatuspunktiks oli Kohilas ühe punktina Kohila raamatukogu, kus noored pidid lahendama raamatukogutöötajate koostatud sõnarägakke.

Märjamaa vald - korraldati lugemisprogrammi Loeme koos, mis on suunatud kuni 7-aastastele lastele ja nende vanematele. Emakeelepäeval kohtus Märjamaa ja Kivi-Vigala õpilastega näitleja ja kirjanik Kadri Lepp. Kohtumised toimusid kirjanike Markus Saksatamme, Pille Kannisto ja Contraga. Kultuuririkkuse aastat tähistasid Märjamaa Valla Raamatukogu ja Valgu haruraamatukogu koos muinasjutuvestja Piret Pääriga. Koostöös lasteaiaõpetajatega komplekteeriti lasteaiale temaatilisi raamatukotte.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
892	998	+106

Neid arve võrrelda ei saa, sest 2023. aastal sellist jaotust ürituste ja tegevuste kohta ei küsitud. See number ei sisalda info- ja digipädevuse alase nõustamise arvu.

Üritused/tegevused	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	284
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	59
Lugejamängud ja -võistlused	54
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	64
Kunsti- või käsitöönäitused	102
Kontserdid või muusikasündmused	10
Info- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine	142
Üldharivad loengud ja töötoad	63
Muud (erinevad üritused, kinoõhtud, ettelugemised, raamatuesitlused, muud näitused, lugemisklubi, tähtpäevade tähistamised)	220

2024. aasta jaanuaris alustas Kohila raamatukogus kooskäimist lugemisklubi. Kevad- ja sügishooajal jõuti kohtuda kuuel korral. Räägiti lemmikraamatutest, lugemist hõlbustavatest nutirakendustest ning audio- ja e-raamatute platvormidest ja tehisintellektist. Viimasega seoses sellest, mis on AI, milline on AI ajalugu, kuidas seda treenitakse ja selle kasutamise filosoofia ja eetika, kuidas lugejad saaksid tehisintellekti enda jaoks kasutada. Lisaks tutvustasid lugemishuvilised kuu jooksul loetud raamatuid ning arutati „koduseks ülesandeks“ jäetud kirjanduse üle. Kohtumised läksid iga korraga aina huvitavamaks ning räägitud jutud üha pikemaks.

Märjamaa vallas olid tähtsamateks koduloolisteks üritusteks 2024. aastal Teenuse ja Laukna haruraamatukogude 100. aastapäeva tähistamised. Sügava jälje jättis osalejatele kirjanik Arvo Valtonile pühendatud mälestusõhtu, mille peakõnelejateks ja mälestuste suurimateks jagajateks olid Tiina Vallikivi ja Arvo Valtoni lapselaps Joosep Pild. Lisaks mälestuste jagamisele esitles Tiina Vallikivi raamatute toimetajana Arvo Valtoni kolme viimast teost, mis jäid kirjaniku eluajal Märjamaal esitlemata, kuigi esitus oli autoriga juba 2024. aasta alguses kokku lepitud.

Kehtna vallas oli suureks ettevõtmiseks Keava VII Kodukandipäevade korraldamine koostöös MTÜ Keava Haridus- ja Kultuuriseltsiga.

Rapla Kesraamatukogus käivitus kaheksas hooaeg sariüritusel “Teetund raamatuga”, mis toimub seitse korda aastas ja kus tutvustatakse valikut uudiskirjandusest. Lisaks on palutud oma lugemismuljest rääkima keegi raamatukogu lugejatest. Üritus toetab lugemishuvi

suurendamist ning uute raamatutega tutvumine on huvipakkuv - rikastab teadmisi ja inspireerib.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
185	172	-13

2024. aastal ei korraldatud maakonna raamatukogudes raamatukoguhoidjate poolt kindla koolituskavaga koolitusi. Ühelgi töötajal ei ole koolitaja kutsetunnistust. Võrdlustabeli täitmine on ebatäpne võrreldes eelmise aastaga, sest standardid on muutnud.

Tabelis on välja toodud peamiselt raamatukogutunnid lastele ning mõned koolitused.

Rühmakoolituste/raamatukogutundide teemadeks olid raamatukogu e-kataloogi kasutamine, eesti kirjanduse päev, emakeelepäev, sügis looduses ja raamatus, loomamuinasjutud, aialindude määramine ja loendusel osalemine, paberi teekond raamatuks, rootsi lastekirjaniku Astrid Lindgreni elu ja looming, raamatukoguga tutvumine, rahvakalendritähtpäevad ja rahvakombed, infootsing, RIKSWEB, jõulud, eesti lastekirjanikud. Raamatukogutunde korraldati ka seoses lugemisprogrammides osalemisega. Temaatiliste tundide sihtrühmaks on lasteaialapsed või kooliõpilased.

Kohila raamatukogus viidi läbi lastele 46 huviringitundi.

Koostöös MEPÜga toimus Märjamaa Valla Raamatukogus Priit Kallase koolitus Chat GPT ja AI kasutamisest ja võimalustest "Avasta uus maailm". Töötukassa korraldas Märjamaa piirkonna töötutele arvutiõppe tsükliõppe Märjamaa Valla Raamatukogus. Koolitaja Tiina Pöld viis huvitatutele kogukonnast läbi koolituse „Elutarkus ja planeerimine vanuses 50+“. Koolitaja Tiiu Aavik õpetas täiskasvanuid nutitelefoni koolitusel „Tark mees taskus“. Koolitusel osalejate palvel toimus koolitus kahel korral.

5.5.2 Koostööpartnerid

Koostöö toimub eelkõige läbi ürituste korraldamise ja vastastikuste teenuste pakkumise, näiteks sündmuste ettevalmistamisega, näituste korraldamisega, erinevate projektidega jne. Koostööd tehakse väga paljude asutuste ja inimestega.

Jätkuv koostöö toimus rahvamajadega, hooldekodudega, valdades asuvate koolide ja lasteaedadega. Koolid ja lasteaiad kutsusid lastetöötajaid meeleldi kooli või tulid lastega ise raamatukokku.

Lisaks on head suhted vallavalitsustega, MTÜ-de ja kultuuriseltsidega, maakonna ajalehega. Väiksemates raamatukogudes toimusid mitmed üritused, koosolekud, talgud just ühise ettevõtmisena koos kohalike MTÜdega. See ongi töö kogukonnaga, nähtavus kogukonnas.

Riiklikul tasandil oli põhiline koostööpartner Eesti Lastekirjanduse Keskus. Maakonna raamatukogus tehakse head koostööd HARNO Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuuri koordinaatoritega, kes on toeks Erasmus+ projektide taotluse ja aruande kirjutamisel. Tänu sellele koostööle avanes võimalus osaleda Erasmus+ (kiirendi) seminaril Varssavis, mille korraldas Poola agentuur. Sellel seminaril osalesid inimesed 17 erinevast Euroopa riigist.

Raplamaa Mälukeskuse koostööpartneriteks on maakonna raamatukogud.

Jätkuvalt toimib väga hea koostöö raamatukoguprogrammi RIKS haldaja Deltmar OÜ-ga ning selle esindaja Meelis Lilbokiga. Tekkivatele probleemidele leitakse alati kiiresti lahendused.

Raamatukoguhoidjate hinnangul on koostöö toiminud edukalt ja tulemuslikult. Koostöö, areng ja kogukonnatunnetus on omavahel tihedalt seotud ning tugevdavad üksteist. Inimeste ja organisatsioonide koostöös sünnivad uued võimalused.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

- ☒ Raamatukogu koduleht
- ☒ KOV-i koduleht
- ☒ Sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram)
- ☒ Raadio (maakonna kohalik raadio)
- ☐ Televisioon
- ☒ Ajalehed, ajakirjad
- ☒ Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- ☒ Muud (suuline, järjehoidjad, kultuurikava.ee)

Koduleht annab infot teenuste, kogude, ürituste ja lahtiolekuaegade kohta. See on oluline kanal nii uutele kui ka olemasolevatele kasutajatele.

Omavalitsuse kodulehed, aga ka valdade lehed on hea koht raamatukogu tegevuste ja teenuste tutvustamiseks laiemale kogukonnale. See võimaldab jõuda ka nendeni, kes ei ole raamatukoguteenustest veel teadlikud.

Sotsiaalmeedia kanalid võimaldavad raamatukogul suhelda kasutajatega otse ja personaalselt. Nende kaudu saab jagada infot ürituste, raamatusoovituste ja muude päevakajaliste teemade kohta. Sotsiaalmeedia on eriti oluline noorema sihtgrupi jaoks.

Sotsiaalmeedias ei ole tasulisi teenuseid kasutatud, kuna selle teenuse eest tasumine on keeruline. Raamatukogul puudub oma krediitkaart. Tasulist reklaami on harva ostetud ajalehes Raplamaa Sõnumid. Põhirõhk on tasuta turunduskanalitel.

Välireklaam nagu plakatid ja ekraanid on tõhusad vahendid raamatukogu nähtavuse suurendamiseks ruumis. Need võimaldavad jõuda inimesteni, kes mööduvad raamatukogust või muudest rahvarohketest kohtadest.

Väiksemas paikkonnas on kõige paremaks infoallikaks plakatid, suhtlus silmast silma ja telefoni teel.

Turunduse täpset mõju on raske hinnata, täpset analüüsi tehtud ei ole. Info üritustest ja näitustest on inimesteni jõudnud, üritustel osaletakse. On olnud tagasisidet, et raamatukogu info võiks tulla ka telefoni sms-teatena või Tallinna poole väljasõidul suure välireklaamina.

Kohalikus ajakirjanduses kajastati keskraamatukogu ja mälu keskuse tegevust 34 artiklis. Neist viie autoriks olid raamatukogutöötajad. Lisaks ilmusid maakonnalehes 2024. aasta esimesel poolel raamatukoguhoidjate lugemissoovitused “Soov lugeda, aga mida?”, kokku 23 kirjutist.

6.2 Väljaannete publitseerimine

Väljaandeid maakonnas publitseeritud ei ole.

Artiklid raamatukogu töötajatelt on ilmunud kohalikus ajakirjanduses ja valdade lehtedes.

Järvakandi haruraamatukogu osales koduloolise raamatu „Järvakandi kandilised kultuurilood“ koostamisel.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

Eesti Raamat 500 aastat. Aasta jooksul tähistatakse mitmesuguste näituste, sündmuste ja muude ettevõtmistega eestikeelse raamatu ning eesti kirjakeele sünnipäeva. Põhirõhk on Eesti Raamatu Aastaga seotud teemaürituste korraldamisel ja üleriigiliste ürituste vahendamine lugejatele ja võimalusel nendel osalemine.

Hästi toimivate lasteürituste jätkamine, luues lastele uusi põnevaid tegevusi. Raplas alustatakse “Raamatukoguöö” ürituste korraldamist noorema kooliastme parimatele lugejatele. Osalemine üleriigilistes ja maakondlikes kirjanduslikes projektides laste lugemisharjumuste kujundamiseks ja arendamiseks. Vallasiseste lugemisprogrammide jätkamine.

Rapla Keskraamatukogu raamatukoguhoidjate pädevuse suurendamine, õppekäikude korraldamine Eesti ja Euroopa raamatukogudes sh Erasmus+ projekti toel.

Rapla Keskraamatukogu peahoone rekonstrueerimise I etapi lõpetamine.

Suvised õppelaagri sh koolituse „Suhtlemine puudega inimesega“ korraldamine maakonna raamatukoguhoidjatele.

Kehtna valla kahe haruraamatukogu liitumine MIRKOga.

Oluline on kogude korrastamine – inventuurid ja mahakandmine ning raamatute ringluse tõstmine.

Maakonna raamatukogude koostöö suurendamine mälukeskusega. Raplamaa Mälukeskuse eesmärgiks on õpetada välja raamatukoguhoidjad koostööpartneritena, kes hakkaksid oma raamatukogudes olevaid materjale digikogusse sisestama. Plaanis on viia kirjalikud juhendid tööprotsessist vastavusse DSpace'i uue versiooniga; kuulutada välja temaatilisi korjeid vallalehtedes ja maakonnalehes ning Facebookis; korraldada kohtumisi koduloolaste ja koduloo huvilistega, kooliõpetajatega, kogukondadega; jätkata keskraamatukogu seni avalikkusele kättesaamatu fotokogu sisestamist Mälukeskuse digikogusse.

Koostajad: Õie Paaslepp, Katrin Grichin, Tiina Talvet, Ingrid Teder.

Aluseks võetud Kehtna, Kohila, Märjamaa ja Rapla valdade raamatukogude tegevusaruanded.

Koostajateks: Eve Rõuk, Kristiina Bender ja Ede Talistu.